

1. Basisinkomen in de mode

Het ‘*universeel basisinkomen*’, grofweg de toekenning door de overheid van een inkomen aan iedereen in de samenleving ongeacht persoonlijke of professionele positie of behoefte, is in de mode. Over heel de politieke regenboog, van uiterst links naar libertarisch rechts, vindt het Universeel Basisinkomen of UBI uitgesproken voorstanders. Bedrijfsleiders worden verleid door de ogenschijnlijke elegantie van een algemene onvoorwaardelijke uitkering. De grootste ondernemers uit Silicon Valley zien in het universeel basisinkomen de marsrichting voor een wereld vol robots en zonder werknemers. Het universeel basisinkomen is een aantrekkelijk idee dat aanspreekt door zijn ultieme eenvoud en transparantie, door de nobele doelstellingen om elk mens een inkomen te garanderen, door veronderstelde voordelen in sociale bescherming en economische ontwikkeling. Het universeel basisinkomen krijgt bijna een cultstatus, de ultieme formule als panacee voor alle maatschappelijke problemen.

We onderzochten de aangevoerde motiveringen en de beweerde evidentie die wordt ingeroepen door voorstanders van het universeel basisinkomen en evalueren het op een maatschappelijke waardenschaal.

“Het universeel basisinkomen krijgt bijna een cultstatus, de ultieme formule als panacee voor alle maatschappelijke problemen”

Na een introductie van het concept en zijn evolutie – waarbij we ook de talloze variaties aanstippen – bespreken we de agenda achter het universeel basisinkomen. We wegen het universeel basisinkomen als oplossing voor een veronderstelde toekomst zonder jobs (hoofdstuk 4). In hoofdstuk 5 toetsen we het universeel basisinkomen aan de normatieve basisbeginselen van onze samenleving en welvaartsstaat. Hoofdstuk 6 vervolgt met een statische cijferanalyse, een beschrijving hoe een universeel basisinkomen de geldtaart van vandaag anders zou verdelen en een begroting van de vereiste middelen om een leefbaar universeel basisinkomen te bekostigen. We bespreken de praktijkexperimenten met het universeel basisinkomen in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 schetst een dynamische analyse van mogelijke gedragseffecten en lange termijneffecten, in een poging om de uiteindelijke impact van het universeel basisinkomen voor welvaart en welzijn te preciseren. Hoofdstuk 9 biedt een

kritische eindanalyse waarin droom van werkelijkheid wordt gescheiden.

Het universeel basisinkomen is ogenschijnlijk een aantrekkelijk idee met veel voordelen die velen intuïtief voor waar aannemen. Maar hoe zwaar of licht weegt het universeel basisinkomen op een schaal van nuchtere analyse? In dit onderzoek kijken we pragmatisch en realistisch naar dit sympathiek ideaal. Is het een nuttig nieuw idee dat de verzorgingsstaat kan moderniseren? Is het de heilsweg voor meer welvaart en inclusie? Hoe ligt de balans tussen idealisme en realiteitszin?